

Životní příběh paní Evy Schwarzové

Zpracovali: Martin Brambůrek, Stanislav Zacha, Amálka Hausvaterová, Vanessa Partlová, Kristýna Prokešová, žáci 7. třídy ZŠ E. Rošického 2, Jihlava, pod vedením paní učitelky Jiřiny Nápravníkové.

Paní Eva Schwarzová, rozená Hodačová, se narodila 12. října 1925 v malé vesničce Dobronín, ležící asi 15 km od Jihlavy. Podle svých slov měla velice pěkné dětství. Tatínek byl návrhářem ve sklárně a maminka učitelka.

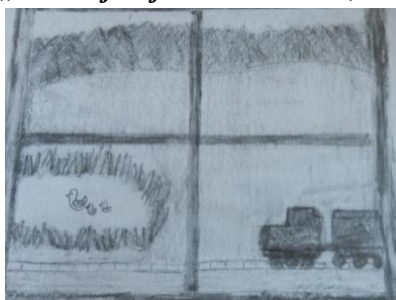
Měla o dva roky starší sestru, se kterou si užily krásná léta na vesnici.

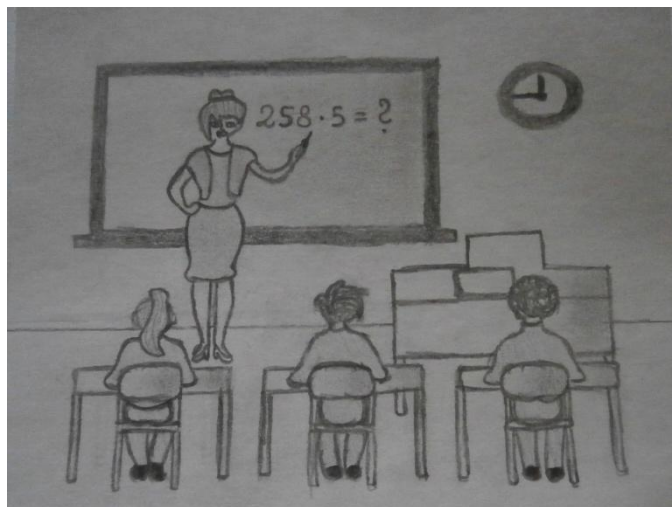
Les, rybník, příroda, spousta kamarádů, se kterými se nikdy nenudili.

Při vzpomínkách na dětství má úsměv ve tváři.

„To víš jak je to na vesnici, tam jsme měli volnost, tam bylo krásně...měli jsme hned rybník, za rybníkem les... jo, dráhu pod okny... bylo to tam krásný.“

Obecnou školu začala paní Schwarzová navštěvovat v Dobroníně. První dva roky ji učil „pan řídící“, další tři roky její maminka.

Od malička bavilo paní Evu kreslení.

„Už ve třetí třídě jsem všechno malovala. ... Malovala jsem pořád... Všem známým, dětem do

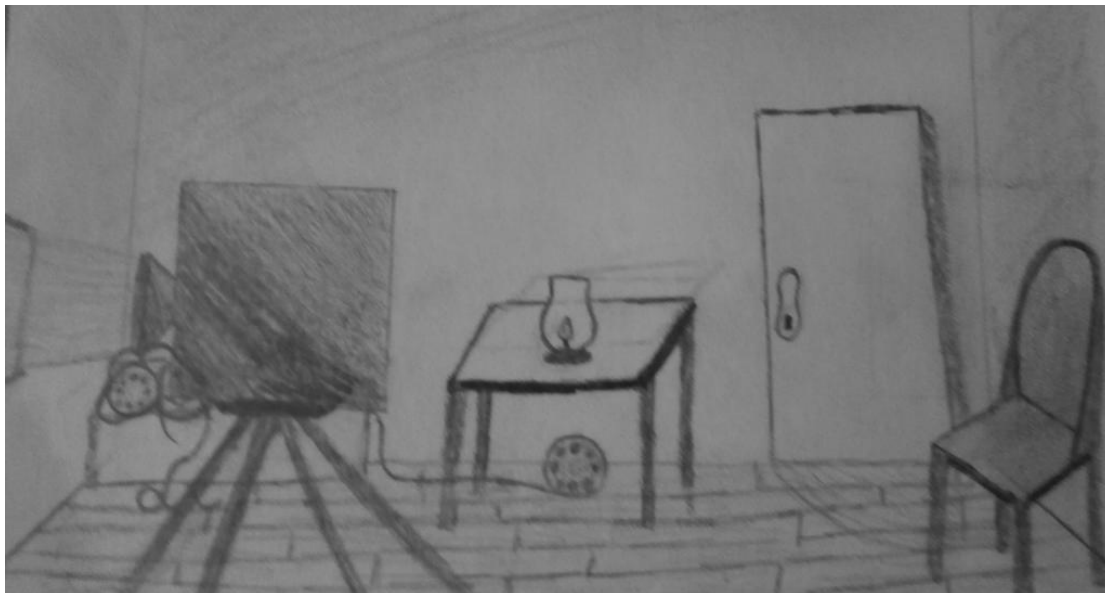
památníků.“

Když bylo paní Evě deset let, zažila rodina první velkou ránu. Zemřel její milovaný tatínek.

„ Tatínek se popálil při promítání filmu, on v Dobroníně Sokol si pořídil biograf“

Promítání filmů byla tatínkova velká záliba.

Svoje znalosti předal i mladému chlapci, který poté promítal ve vesnici Štoky. Společně si radili a vypomáhali. Organizace Sokol pořádala v těchto letech pravidelné slety. Na jeden z nich se do Znojma chystal i mladík ze Štoků. Tatínek za něj v sobotu a neděli promítal. Nedělní promítání velice zasáhlo do života celé rodiny. Filmy, které se tenkrát promítaly, byly vysoce hořlavé. A stalo se to, co se stát nemělo. Jeden film se vznítil. Tatínek tento kousek utrhl a odhodil za sebe. Přímo do krabice plné filmů, které explodovaly! Společně s tatínkem byl v promítací místnosti pomocník. Ten to měl uhasit, ale ...

... „ten se lekl, a místo, aby na to hodil deku, tak utekl. Práskl dveřmi a tam nebyla zevnitř klika, ale klíč. A ten vypadl! tatínek zajistil stroj, vytrhal pojistky a hledal cestu ven. Jenže zakopl.... a padl přímo do plamenů! A když zjistil, že se nedostane ven, kopal do dveří. Po dvoře šel sedlák, Klusáček se jmenoval, ten ho slyšel a ten mu otevřel“

Pan Hodač měl popáleniny třetího stupně. Dvanáct dní v nemocnici žil a potom na následky těchto vážných popálenin zemřel. Velice smutný byl osud i pomocníka, který se nedokázal se situací vyrovnat a zbytek života strávil v psychiatrické léčebně.

Po tatínkově smrti rodina dostala 100 000 korun, které maminka dala upsat dcerám, ale také

výpověď ze služebního bytu. Bylo to velice kruté. Do jednoho měsíce museli byt opustit a odstěhovat se do Jihlavy. Tam rodina žila až do okupace Německem. V roce 1938 muselo Československo na základě Mnichovské dohody postoupit pohraniční oblasti hitlerovskému Německu. Situace se opakovala. Opět výpověď z bytu. Jejich domácí byl německé národnosti a Čechy v bytě nechtěl.

Další cesta rodiny vedla do Čáslavi, protože tam žili jejich příbuzní. Zde paní Eva dokončila měšťanskou školu a nastoupila na tříletou rodinnou školu.

V Čáslavi prožila celé období války. Život za války byl těžký, byl nedostatek jídla, proto se shánělo „načerno“.

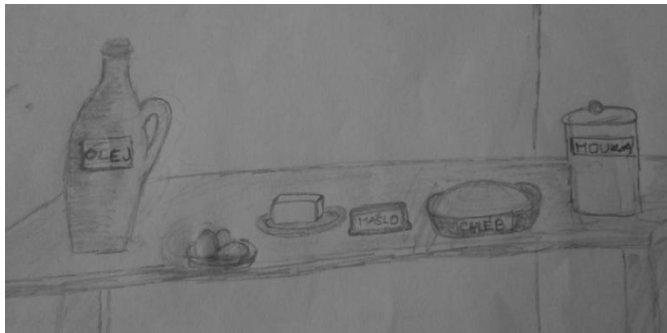
„Měli jsme hlad...většinou jsme jedli samý brambory, všechno z brambor. Dělali jsme z brambor i rohlíky. No masa, to bylo tak 10 dkg na týden... Tak jsme chodili po vesnicích.

Peníze nikdo nechtěl, tak jsme vyměňovali za oblečení... za kabát maminčin parádní jsme dostali husu a bochník chleba.“

Jídlo se shánělo, kde se dalo. Doba byla velice zlá, ale lidé naštěstí hodní. S ostatními dětmi chodila paní Eva po půlnoci k mlynářovi pro mouku. Museli chodit po půlnoci, aby je nikdo neviděl, ale získali tak 5 kg mouky za normální cenu. Znamá z továrny Kosmos jim nosila makový olej, který používali místo tuků.

„Měli jsme známého, maminka učila jeho dceru, jmenoval se Jakubík. Byl to velitel

partyzánů. A on vždycky přišel načerno do Čáslavi a nosil nám vajíčka... nebo máslo, takový prostě věci, který nebyly“.

Ochota těchto lidí pomáhala rodině ulehčit těžká válečná léta.

Paní Eva ukončila studium na rodinné škole. Jejím snem bylo studium na vysoké uměleckoprůmyslové škole v Praze. Zkoušky úspěšně vykonala. V konkurenci 600 uchazečů se dostala mezi šťastných 80 a na školu byla přijata. Byla přijata, ale nenastoupila. Psal se rok 1944 a Němci české vysoké školy zavřeli. Místo do vysněné školy směřovaly její kroky do „totálního zaměstnání“ ve slévárně, kde se vyráběly součástky do německých letadel.

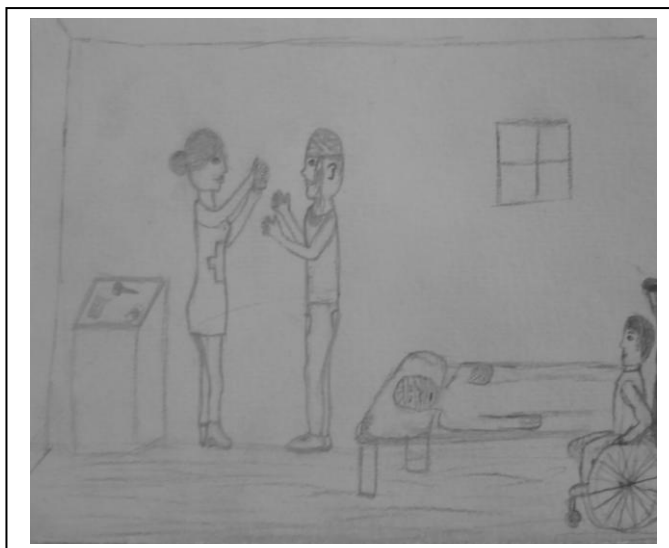
„Totální zaměstnání“ byly nucené práce, které

musely v době nacistického Německa vykonávat obyvatelé okupovaných zemí. Práce byla velice těžká a všemi lidmi nenáviděná. Práce pro nacisty! Naštěstí už byl na dosah konec války. Přišel květen 1945. OSVOBOZENÍ.

Rudou armádu v roce 1945 v Čáslavi vítali. Ten den si paní Schwarzová přesně vybavuje:

„A my jsme s maminkou byly od rána v červeném kříži. Pomáhaly jsme všem, kdo byl raněnej, i Rusům.“

Pomáhaly všem raněným vojákům a s jedním „ruským“ vojákem zažily dnes již úsměvnou příhodu. V době, kdy nebyly doma, k nim na návštěvu přišla sestra. Měla klíče, tak si odemkla a chtěla na ně počkat. Najednou se v bytě objevil...

„...takovej mladej Rusák. A my jsme měli naložený šípky na víno... on to vypil a namazal se. A nutil ji s revolverem, že musí škrabat ryby pro majora...“

Major se tam podle něj měl ubytovat a on ho chtěl přivítat. Sestra do jejich příchodu prožívala velice nepříjemné chvílky. Paní Eva musela dojít na policii a ta si mladíka odvedla.

„... a dostal ještě od nich pár pohlavků ...“

Konec války znamenal možnost vrátit zpět do školy v Praze.

S maminkou se přestěhovala do Jihlavy a zažívala dvojnásobnou radost. Konečně bylo po válce a konečně mohla studovat. Studium si mohla dovolit také proto, že po tatínkově

smrti jim firma INVELT vyplatila sto tisíc korun odškodného. Maminka uložila peníze svým dcerám.

„Takže jsem si vybírala tisíc korun měsíčně z toho vkladu a 500 korun jsem měla stipendium.“

Tatínek nežil, ale takto své dceři pomohl k tomu, aby mohla studovat a stala se tou vysněnou malířkou.

Na studiích byla šťastná. V ročníku se potkala i s dětmi známých malířů, Janem Špálou,

Alenou Ladovou nebo Vlastimilem Radou, přijímací zkoušky s ní dělala komtesa Lobkowitzová. Během praxí se osobně poznala se

známým kreslířem a karikaturistou - Bohumilem Špálou. Idylka studia byla ale narušena velice nepříjemným zjištěním - pan profesor Kybal vylepšuje studentské návrhy a vydává je za své. Přestoupili proto k paní profesorce Paličkové-Mildeové, která se vrátila z Francie.

Na vysoké škole si paní Schwarzová vydělala i své první peníze.

„Dělali jsme návrh na standartu pro mladoboleslavskou automobilku. Jmenovalo se to: Mladý polnice světa. Tak za ten návrh jsem dostala patnáct set. To bylo tenkrát hodně, však

jsem za to všem koupila Ježíška.“

V Praze paní Eva studovala s kamarádkou Květou z Čáslavi. Bydlely společně v penzionátu pro mladé dívky a později také na vysokoškolských kolejích. Jejich bytná, paní Holoubková, bývalá profesorka, byla velice lakomá.

„Ona nám dala k večeři takový tři krajíčky chleba - skrz ty bylo vidět. Takovejhle kousínek másla a mističku zavařeniny. To měla bejt večeře.“

Na pokoji u paní Holoubkové bydlela paní Eva s Květou a spolu s nimi ještě dvě prodavačky. Děvčata neustále přemýšlela, jak by paní Holoubkové trochu „osladila“ život. Naučila tedy

jejího papouška sprostě nadávat a jednou paní bytnou řádně vystrašila.

Paní Eva s Květou studovaly malířství, musely znát vše o lidském těle. Chodily také do pitevny a tam si půjčily lebku.

„Květa... si dala tu lebku na hlavu, do ní svíčku a přes sebe prostěradlo...“

Velký úlek a velké vyšetřování. Děvčata ale vždy držela při sobě a když paní bytná začala jejich žertíky vyšetřovat, nikdy pravdu nevypátrala.

Na pitevně viděla také

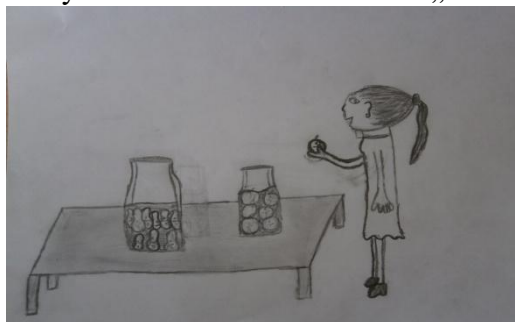
„...K.H.Franka popraveného... on tam ležel na tom pitevním stole, tak jsme ho viděli.“

K.H.Frank patřil k nejmocnějším úředníkům, který způsobil smrt a utrpení desetitisíců obyvatel Protektorátu Čechy a Morava. Pohled na něj patří mezi zážitky, na které paní Eva nerada vzpomíná.

Během studií museli studenti chodit na brigády, kde pracovali zcela zadarmo. Tak si paní Schwarzová vyzkoušela, jaké je to pracovat v uhelných dolech na Kladně, odkopávat zeminu pro cvičiště Sokola Praha nebo zedničit při opravě mezinárodního studentského sanatoria v Třebotově u Prahy.

Při jedné povinné měsíční praxi se dostala až do Aše, do továrny na výrobu koberců. Bylo po válce a v pohraničí zůstalo po odsunutých Němcích mnoho prázdných domů se zahradami a spoustou nesklizeného ovoce. Každý večer s ostatními chodila „konfiskovat“ a v noci si

z natrhaných jablek a hrušek vařili kompot.

„Dostali jsme na národním výboře asi od padesáti bytů klíče, aby jsme si vybrali, kde chceme bydlet.... Jenomže Němci si směli vzít na odsun jen 70 kg, takže tam zůstalo nádobí a prostě všechno. No a nám to bylo takový divný a hloupý, že jako po někom máme bydlet.“

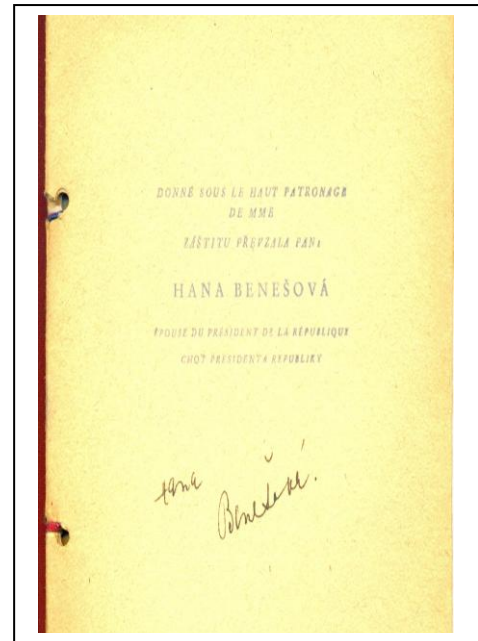
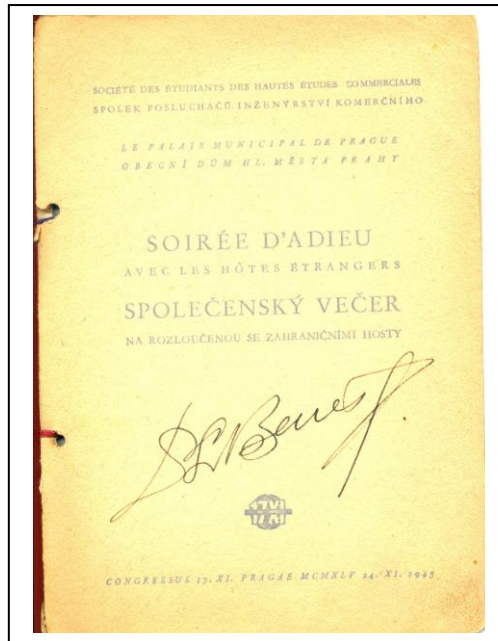
A místo do krásného bytu se studenti nastěhovali do městského chudobince. Ten uklidili, ale když je přišel zkontrolovat pan profesor, okamžitě nařídil řediteli továrny, aby jim dal lepší bydlení. Tak se studenti ocitli v krásném srubu s nádhernou zahradou.

„...tam byl stylověj selskej nábytek v kuchyni a kachlový kamna. ... voda tam tekla pitná. Nahoře byla ložnice, čtyři postele, skříně ve zdi, balkon před celou chatou... V kuchyni bylo takový starý, červený kanape a my jsme na něm seděli večer, dělali jsme si ten kompot. A najednou začalo jako nějaký pištění a my jsme zjistili, že to kanape je

PLNÝ MYŠÍ“.

Paní Eva vždy ráda navrhovala šaty a různé doplňky. Díky tomu se také setkala s manželi Benešovými. V roce 1945 navrhla společenské šaty a byla pozvaná na ples, kterého se zúčastnil prezident Edvard Beneš s manželkou Hanou.

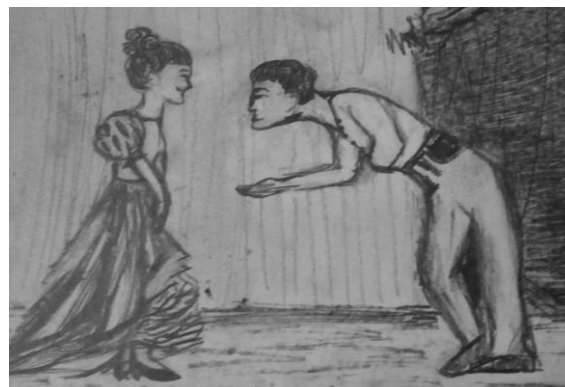
V létě 1948 paní Eva úspěšně ukončila šestý semestr. Stejně jako ostatní i ona vnímala změny ve společnosti. Stejně jako ostatní s těmito změnami nesouhlasila. Únor 1948, označovaný jako VÍTĚZNÝ ÚNOR. K moci se dostali komunisté. A jeden z nich ovlivnil další osudy paní Evy.

„... přišli komunisti a já jsem byla zavřená.“

Stačilo opravdu málo, aby lidé v této době skončili ve vězení.

O tom se přesvědčila i paní Eva. Jednou byla s kamarádkou tančit. Tančit přišel i místní komunistický tajemník. A ten požádal o tanec paní Evu.

„...a já jsem s ním nešla, protože je komunista. A on řekl tý můj známý, co u ní bydlel, že se mi pomstí...“

Slovo dodržel. Paní Eva se dostala na čtyři měsíce do vězení.

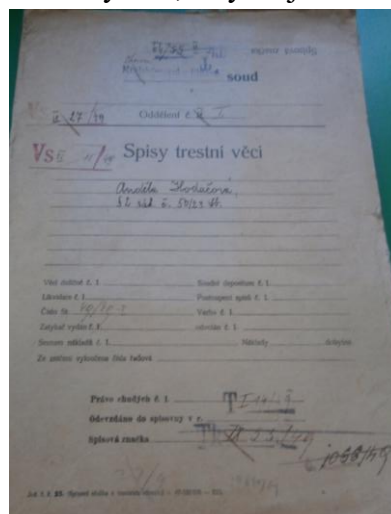
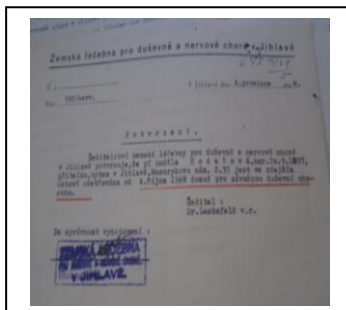
DŮVOD?

„ Kvůli letákům, protistátním. “

Letáky dostala poštou. Přišly v zalepené obálce. Nikdo nemohl vědět, co v obálce je. Jen ten, kdo letáky poslal! Paní Eva je spálila. Ale... I tak ji „někdo“ udal.

Později zjistila, že to byl zmíněný komunistický tajemník. Slíbil, že se pomstí a pomstil se. O letáčích, na kterých byly texty, které nabádaly lidi, aby bojkotovaly komunisty, věděla

i maminka. Byla zatčena s paní Evou. z psychiatrické léčebny v Jihlavě, který ji vyšetřoval, potvrdil, že není schopná výslechu. Nepustil k ní StB a „schoval“ u sebe v léčebně. Tím ji od vězení zachránil.

Ale pan primář

z psychiatrické léčebny v Jihlavě, který ji vyšetřoval, potvrdil, že není schopná výslechu.

Nepustil k ní StB a „schoval“ u sebe v léčebně. Tím ji od vězení zachránil.

Na vězení paní Eva Nerada vzpomíná. Zatčena byla 17. října 1948. Proces, ve kterém byla

odsouzena, se konal 29. ledna 1949.

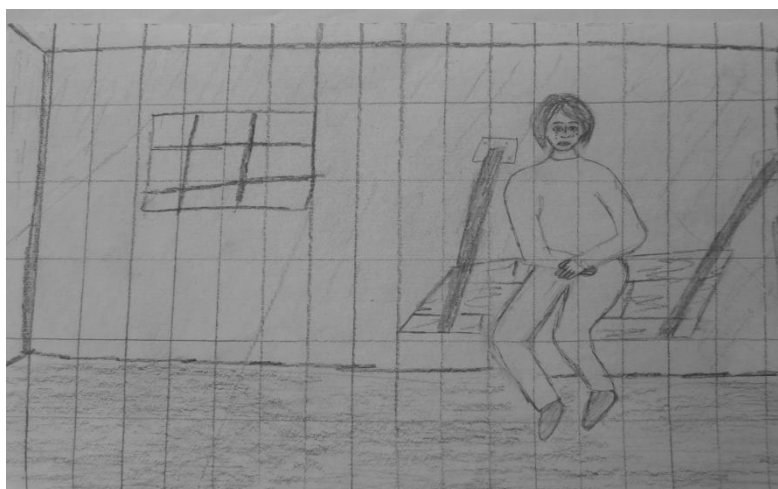
Byla odsouzena na

4 měsíce. Domů se vrátila v únoru 1949. Většinu svého trestu si odpýkala v rámci vazby.

Rejstřík T.												
Místo číslo	Dok. o dův.	Jméno obviněného, při vzájemných pachatelích b. z. z. označení trestního činu	Povolání	Trestný čin	Vazba		Spisová značka úřadu vel. žaloby nebo jméno soukromého žalobce	Spisová značka rej- stříku Vs	Konečné vyřízení bez klav- ního přeličení	Dne kdy byl přeličen po právní stránce	Dne kdy byl přeličen fakticky	
					od	do						
88 287		Nerada	hospodárka	č. 17/10 z. 50/23 Sb.	17/10 1948	29/1 1949	TR VI 787/48	29/1 1949			28/1	

k pc
 TR VI 787/48
 54
 Jménem republiky
 Krajský soud v Jihlavě, odd. VI., usnul po hlavním přeličení
 dne 29. ledna 1949 takto právně:
 Obžalovaná
 Ev. Nedáňová
 narozená 17. 10. 1925, studentka, Jihlava, Městský nám. č. 35,
 nyní ve vazbě
 jest vinná,
 že v Jihlavě od konce května do srpna 1948 znejič úřad protistátního
 sdružení, jehož účelem je podvržení lidovědemokratické vlády,
 v jeho snáhách je podporoval tím, že tímto sdružením vydávaný illegal-
 ní časopis "Impuls" přijala a dále rozšiřovala,
 čímž spáchala
 přečin sdružování státu nepřátelského podle § 17 č. 1 odst. 2 zák.
 č. 50/23 Sb.
 a odsuzuje se
 podle § 17 č. 1 odst. 5 zák. č. 50/23 Sb. za použití § 166 tr. z.
 k trestu tuzého vězení v trvání 4/čtyř/ měsíců a podle § 189 tr. z.
 k náhradě nákladů trestního řízení a výkonu trestu.
 Podle § 266a tr. z. se započítává obžalovaná do trestu za-
 jistovací a vyšetřovací vazby od 17/10. 1948 - 9. 48 hod. do 28/1.
 1949 - 12 hod.

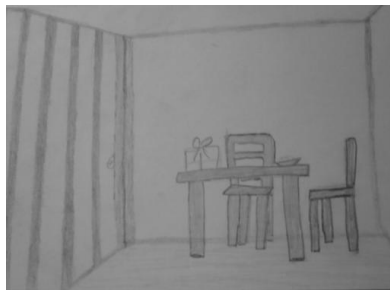
„Ve vězení jsme měli takovou postel nacpanou slámou, slamník a ta byla sklopená ke zdi. Na noc se to odklopilo... jeden stoleček a dvě židle a v koutě byl takovej obedněnej záchod, jako taková budka.“

Pobyt velice špatně snášela. Nejdříve byla na samotce. Celý den sama. Žádná možnost si s někým promluvit. Později, na přímluvu vězeňského lékaře, který byl dříve jejich rodinným lékařem, jí byla přidělena spolubydlící. Tou byla Marie Beranová, uvězněná kvůli náboženským letákům.

Vánoce roku 1948. Vánoce ve vězení.

„Na štědrý den jsme dostaly jen bramborový salát, jinak nic. A známí mě poslali na štědrý

večer balíček.

V tom byl smažený kapr, nějaký cukroví. Abychom si jako přilepšily.“

Společně s paní Evou bylo nejdříve obviněno dalších 7 lidí, kteří měli o letácích vědět. Souzena ale byla pouze ona, ostatní byli z trestního řízení vyloučeni.

787	3/10	St 2009/48	Vs IX 379/48	a/ Hodačová Anděla b/ Hodačová Eva c/ Kolářová Marie d/ Mikušková Jolana e/ Smola František f/ Fischerová Ludmila g/ Výborná Zdenka h/ Švarc Ladislav	ada) - b) viz Tk IX 920/48 ada) viz Tk IX 55/
788	5/10	St 2022/48	Vs X	Rezníček Eugen	z původn. Tk IX 501/48

Její případ nejdříve šetřil krajský soud, později byl předán okresnímu soudu v Jihlavě. Případ si dokonce vyžádal Státní soud. Naštěstí případ opět vrátil. V případě projednávání u tohoto soudu by paní Evě hrozil trest mnohem vyšší.

V únoru 1949 byla propuštěna. Návrat byl ale velice krutý. Byla vyhozena ze školy. Ze školy, na kterou se tolik těšila. Díky vězení se nemohla zapsat na další semestr. Měla ukončených 6 semestrů a další studium jí bylo znemožněno.

Po návratu z vězení hledala paní Schwarzová zaměstnání. Z inzerátu se dozvěděla o místě návrhářky ve sklárně v Dobroníně. V té samé, ve které pracoval její tatínek. Zde udělala svůj první návrh na sklo.

30. dubna 1949 se vdala a

narodil se jí syn Michal.

Manželství však trvalo jen krátce, protože manžel paní Evy pracoval v Praze a dlouhé odloučení svazku nesvědčilo. Po osmnácti měsících se manželé rozvedli.

Po mateřské nastoupila v Jihlavě u firmy PALME. Zde udělala svůj druhý návrh na sklo. Návrh na vysokou štíhlou vázu. Její návrhy byly vždy velice kvalitní a všem se líbily. S jejich „krádeží“ se setkala během studií a podruhé právě u této firmy. Velká křivda a pocit bezmoci.

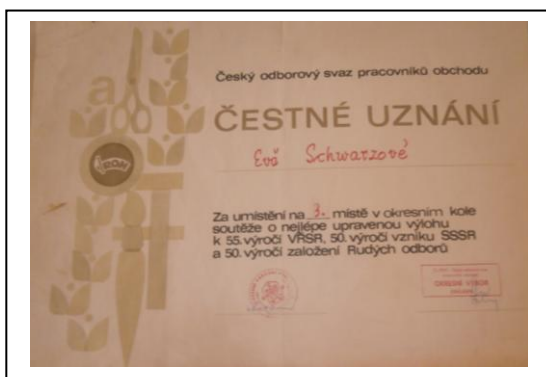

Její vedoucí si **její** návrh přivlastnil.

„...já jsem tenhle návrh dělala na štíhlou, vysokou vázu. A on si ten návrh přivlastnil a předělal to na nízkou. Tím ten návrh úplně klesl!“

Potom u této firmy přestala pracovat a kamarádka jí pomohla najít nové místo. Začala pracovat jako aranžérka. Aranžovala výklady, výlohy, oděvy, se svými pracemi vyhrávala soutěže a práce ji bavila.

„Náš ředitel říkal, že by potřebovali 10 takových Schwarzových, jako jsem já.“

Ve vězení se po nástupu komunismu ocitl i švagr paní Schwarzové, manžel její sestry.

Deset let musel pracovat v jáchymovských dolech. Byl odsouzen ve velkém procesu společně s asi 50 lidmi. A důvod? Znal se s agentem, který utekl za hranice. Opakovaně se vracel do Čáslavi, aby získával informace. Jednou zazvonil na švagra paní Evy a chtěl, aby ho u něj

nechal přespat.

„A švagr říkal, že ne, že tam má návštěvu a že to nejde. A on říkal, že ať mu dá aspoň nějaký peníze. A za ty čtyři stovky, co mu dal, dostal deset let...Deset let byl zavřenej...“

Agent si vše zapisoval, kde byl, s kým se setkal, co mu kdo dal. A když ho chytili a zavřeli, odsoudili všechny z tohoto seznamu.

400 korun! Díky těmto penězům byl 10 let v Jáchymově.

Sestru paní Evy vyhodili z práce a z bytu. Přestěhovala se do Jihlavy a díky paní Evě získala místo v podniku, kde pracovala její sestra.

Po deseti letech švagra paní Evy propustili. Byl učitel, ale místo aby učil děti, musel pracovat v továrně Motorpal v Kutné Hoře. Zůstal bydlet v Čáslavi a za svojí rodinou jezdil do Jihlavy.

...tenkrát neteř měla dceru, už byly jí tři roky. A on říkal, že tý malý všechno vynahradí, co proměškal s tou svou dcerou, protože když ho zavřeli tak jí bylo devět let. No, když se vrátil, tak už byla dospělá a měla dceru.“

Ale asi za tři čtvrtě roku se mu jednou udělalo v zaměstnání špatně. Jeho spolupracující ho odvedl ven a sedl si s ním na lavičku. Pak mu rychle běžel do lékárny pro léky. Než se vrátil, švagr zemřel.

Paní Eva sama prožila velice těžké období, byla ve vězení, ale v době, kdy byl ve vězení manžel její sestry, byla pro ni velkou oporou. Pracovaly v jednom podniku a navzájem si pomáhaly. Pomáhaly si s výchovou svých dětí a statečně nesly fakt, že komunismus oběma změnil život.

Chtěla být malířka, ale celý život pracovala jako aranžérka. 34 let byla zaměstnaná v podniku Oděvy Brno.

Její celoživotní zálibou byly návrhy na šaty, šperky. Jejich krásu měli možnost ocenit i za oceánem.

„Kamarádky posílaly do Ameriky návrhy a poslaly tam taky můj. No a oni ho prodali. A pak mi za to děvčata poslala peníze. Pak se mi to hodilo, protože se mi zrovna narodil syn, tak jsem za to koupila kočárek a zánožník a celou výbavičku...“

Důležitý se stal pro paní Evu rok 1989.

Společně s ostatními se radovala z pádu komunismu.

17.listopad, významné datum v našich dějinách. V roce 1939 nacisté brutálně zakročili proti

vysokoškolským studentům.

O padesát let později vypukla sametová revoluce. Původně klidná demonstrace studentů vysokých škol se změnila ve stávkou za svobodu, demokracii a politické reformy. Naděje pro paní Evu. Ta si v této době požádala o uznání svého studia. Ale paní, která to vyřizovala, jí napsala, že není žádný důvod věřit tomu, že školu opravdu studovala. Proto jí musela poslat všechny doklady a potvrzení o zkouškách.

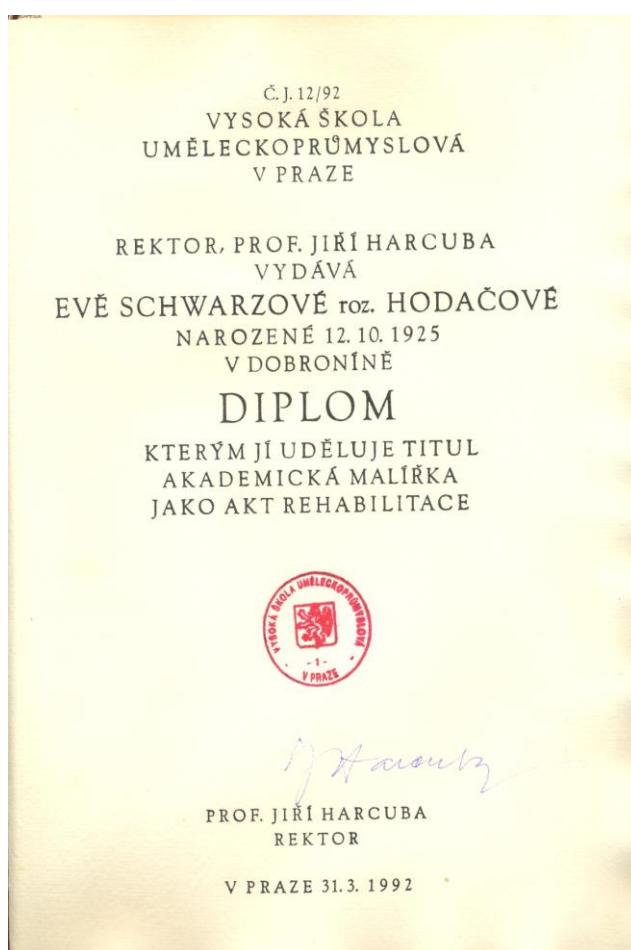
„... poslala jsem jim tam i potvrzení o zkouškách o všem, co jsem dělala. No a ona pořád nechtěla tomu věřit.“

Úřednice pořád dokola opakovala, že se nenechala zapsat na sedmý semestr a proto jí studia nemohou uznat. Jak jí vysvětlit, že

„ jsem se nemohla zapsat na další semestr, když jsem byla ve vězení, to nešlo ...“

Snacha paní Evy, paní Jana, sehnala právníka. Až potom se situace začala zdárně vyvíjet. Největší problém byl v tom, že úředníci paní Evu neustále obviňovali z toho, že se nenechala zapsat na další semestr. Nechtěli pochopit, že se nemohla zapsat, když byla ve vězení. Díky panu právníkovi se situace vyřešila. Získala jako odměnu 100 000Kč, ale co bylo důležitější, titul. AKADEMICKÁ MALÍŘKA. Z toho měla velikou radost. Byla to dlouhá cesta, ale ten pocit za to stál. Pocit očištění, protože trpěla za ěco, co neudělala.

Paní Schwarzová prožila těžký život. Poprosili jsme ji o radu, kterou by nám dala do našeho života.

„V životě jsem poznala moc lidí, hodnejch i špatnejch a myslím si, že každéj by měl žít poctivě, nikoho nešdit. A nehonit se za penězma a radši se radovat ze života a šetřit si hlavně zdraví.“

Hodně zdraví a radosti přejeme i my paní Schwarzové. Bylo nám potěšením a ctí setkat se s takovým člověkem a mít možnost se zatajeným dechem naslouchat jejímu vyprávění. Děkujeme.

